

Б?ек Ватан сугышыны? тынганына алтмыш сигез ел вакыт ?тт?е. Мин ?зем д?, ?ти-?нием д? сугыш чорын к?рм?дек. Бу канкойгыч сугыш турында ишетеп кен? бел?без. Сугыш дип ?йт?г?, минем к?з алдыма ?имерелг?н йортлар, актарылып бетк?н болыннар, ятим балалар килеп баса. ?йе, р?химсез сугыш илебез халкына ?йтеп бетергесез кайгы-х?ср?т китер?. Япъ-яшь егетл?р, кызлар, туган ?ирл?рен саклау ?чен, фронтка кит?л?р. Тылда калганнар да солдатлар ?чен ?ылы оекбашлар, биял?йл?р б?йлил?р. ?и?? ?чен дип, бар тырышлыкларын куялар. Сугыш бик к?п гаил?л?рг? кайгы, ачы к?з яшьл?ре китер?. Я ире, я уллары, я ?тил?ре Ватан ?чен яу кырларында м??гег? ятып кала. Ачлыктан тилмереп ?л?чел?р д? к?п була сугыш елларында. Шулай ук фашист концлагерьларында ??лак булучыларны? саны да ис?псез. Бу сугышта бик к?п якташларыбыз корбан булган. Нинди зур югалтулар! Л?кин халыкны? тырышлыгы бушка китми: к?пт?н к?телг?н ?и?? к?не кил?. Бу к?н халкыбыз к??еленд? м??ге онытылмас к?н булып уелып кала. Х?зерге вакытта да 9нчы Май ?и?? к?не буларак билгел?п ?тел?. Тик шулай да, к?пме еллар узса да, халык х?теренд? Б?ек Ватан сугышы и? авыр, и? д??ш?тле сугыш буларак сакланыр, ??м халкыбызны? кылган батырлык-лары ??рвакыт х?рм?т ??м соклану бел?н иск? алыныр. Безне? м?кт?п балалары, ?и?? б?йр?мен? бер к?н калгач, Солдат ??йк?ле янындагы асфальт ?ирен?, сугыш темасына т?рле р?семн?р ясыйлар. Алар шундый тырышалар, ?йтерсе? ?лг?н батыр солдатлар каршысында ниндидер бурычлары бар. Асфальт картина галереясен? ?верел?! Без ел саен 9 нчы Май к?ненд? Б?ек ?и??г? багышланган б?йр?м парадын карарга барабыз. Анда к?кр?кл?рен? орден-медалъл?р элг?н чал ч?чле ветераннарны к?рг?ч, безг? тыныч тормыш б?л?к итк?н ?чен р?хм?т хисе уяна. Чал ч?чл?ренн?н сыйпыйсы, д?ньядагы и? матур с?зл?р бел?н юатасы, ме? р?хм?т ?йт?се кил? аларга!

Резаевка районыннан гына 14 ме? кеше, Илен юлбасарлардан саклау ?чен, сугышка кит?, 7 ме? якташыбыз Б?ек Ватан сугышыннан кайтмый, алтысы - Герой исеме ала. Алар арасында минем авылдаш “бабам” - Кондров С?миулла Абуль улы. Ул минем к?ршед? ген? тора, х?зер д? ис?н ген? яши, а?а 89 яшь.

– Син ялгыз калмыйсы? бит, сине? бел?н энек?ш Абдулла кала - ?нисен тынычландыра

С?миулла, ? ?зе фронтка ?ыена. – Мин тиеш кит?рг?, а?ла мине. Сугыш бит!
“Сугыш - минем тормышта и? куркыныч н?рс?”,-дип иск? ала С?миулла бабай. К?пме
кеше ??лак булды сугыш кырында! К?пме яшь егет-кызлар тыныч д?ньяда б?хетле
тормыш к?р? алмады! К?пме канлы яшь т?г?рг? туры килде совет халкына! Шул
д??штле к?нн?рне ?з к?зем бел?н к?рдем. К?рдем, ничек яшь егетл?р минем янда гына
иде, секунд эченд? юк булалар, г??д?л?ре кис?кл?рг? б?ленеп оча. Нинди кыска ик?н
кеше гомере! Шушы д??штле сугыш минутлары, минем х?терд? ?ле д? саклана. ??м кем
д? аны к??елд?н себереп ыргыта алмый.

1942нче ел. Комсомолец Кондров С?миулла, ?зе тел?п фронтка кит?. А?а нибары 18 яшь
кен? була. Мен? диг?н егет! Таза, к?чле, матур! К?п т? ?тми, ?нисе - Юнис кызы С??ид?
Абдулланы да сугышка озата. Бу ананы? со?гы к?р?е иде. Абдулла сугыштан кайтмый.
Сугышны? беренче к?нн?ренн?н С?миулла Кондров Брянск, Воронеж, К?нчыгыш
фронтларында сугышып й?ри. Ватлуки, Уразова, Луцка, Ровно тимер юлларын ??м
ш???рл?рен азат ит?д? катнашкан. Шу?а к?р? и? ист?лекле б?л?к С?миулла Абуль улы
Кондров ?чен - И.В.Сталинны? мактау к?газе.

1943нче елны С?миулла Абульевич Курск дугасындагы сугышларда миномётчик буларак
катнаша. Апрель ае. Отрядлары Протасово авылында туктала. Авылдан к?л ген? калган.
Фашистлар яндырган. Кораллары ?итешм?г?н. Биш кешег? - бер корал ??м 25 патрон.
Ничек телесе?, шулай сугыш.

- Куркыныч. Яны?дагы кешене ?тер?л?р, ятарга да куркасы?, й?р?к тибешенн?н туктый.
Башта мин кеше ?терерг? курка идем, к?зл?ремне д? йома идем, аннары а?ладым, мин
?терм?с?м - мине ?тер?ч?кл?р. ??р ????м алдыннан ?зерл?н? идем, эчт?н якыннарым
бел?н д? сабуллаша идем. К?пмедер вакыт узгач, ?лемн?н курыкмый башладым.
Исемд?: минем ?тем? “тигр” кил?, аны юк ит?се кил?, шуны? ?чен яш?? д? кызганыч
т?гел. Фашистлар ??я? й?рерг? курка идел?р, танк артыннан 40 кеше сыйган машина
бара. Шеш?д?ге горючий бел?н шартлата идек шушы тимер машиналарны, - дип иск? ала
С?миулла Кондров.

1943нче елны сержант С?миулла Кондров контузия ала ??м каты яралана. У? кулына
мина кыйпылчыгы (оскологы) эл?г?. Сугышырга б?т?н р?хс?т итмил?р. Д?рт ай
госпитальда ята. Кулын кис?л?р, ч?нки гонгрена башлана. Госпитальдан 1944нче елны?
январь аенда, 23 ай хезм?т итк?нн?н со?, С?миулла ?ен? кулсыз кайта. Аны ?нисе яшьле
к?зл?ре, шул ук вакытта шатлык бел?н каршы ала. Кулсыз кайткан, ? язын инде
тракторга утыра ??м районда трактористлар арасында беренче урын да ала. Сугыш
вакытында С?миулла Абуль улы Кондров Кызыл Йолдыз ордены, 5 медаль, ?
гражданнар сугышы ?чен - 4 медаль ??м 3 почет грамоталары бел?н б?л?кл?н?
Гомербуге колхозда эшли, 45 ел стажы. Бер ген? кулы булса да, сынмады, гаил? корды, 3
бала асрады ??м аларны олы юлга озатты.

Ватанны фронтта гына т?гел, тылда да саклаганнар. Тылда - кырларда,
завод-фабрикаларда эшл??че миллионнарча хатын-кызларны?, карт-корыны?,
бала-чаганы? батырлыгыннан башка ?и??не к?з алдына да китереп булмый. Шу?а к?р?
к?пт?нн?н инде бу кешел?р д? Б?ек Ватан сугышында катнашучылар бел?н
тигезл?штерелг?н. Алар минем ?би-бабаларым: Салеев Али улы Раис, Салеева Али кызы
Сания, Войнов Н?сер улы Спартак, Войнова Айнулла кызы Ракия. ?бил?рем ис?н-саулар,
? бабаларым инде д?ньяда юклар. Аларны? батырлыгы колхоз кырларында ?тк?н.
К?н-т?н фронтка ?иб?рер ?чен ашлык ?стерг?нн?р. ??р ел ?и?? б?йр?ме к?нне мин
?бил?ремне б?йр?м бел?н котлыйм ??м ч?ч?к б?йл?ме б?л?к ит?м, ? бабаларымны?

каберл?ре ?стен? ч?ч?кл?р куям. Акыллы, кече к??елле, м?рх?м?тле, кеше х?лен? кер?
бел?че сабыр кешел?р алар. Мин алар бел?н горурланам, ч?нки без, яшь буын, сугыш
к?рм?дек ??м к?рмийк т?. Сугышлар беркайчан да булмасын иде. Г?рл?п туйлар узсын,
сабийлар тусын, барысы да ?тиле-?ниле ?ссенн?р! ?ирд? матурлык яш?сен! Бары
матурлык кына д?ньяны аф?тт?н саклый. Шу?а к?р? д?ньяда яш??че барлык кешене?
бер тел?ге бар - туган илд? тынычлык булсын!
?земне? язмамны шушындый юллар бел?н бетер?сем кил? - ??р к?н алсу та?нар атсын,
к??елне куандырып. Та?нарда кошлар сайрасын, бар ?и?анга кушылып. Сугыш уты ?ирд?
кабынмасын, г?рл?п ?ссен игенн?р. Матур тормыш ?чен к?р?ш барсын, иш?йм?сен гарип
– ятимн?р.
Кеше ?зене? кыска гына гомере эченд? барсына да ?лгерерг?, ?йл?н?-тир?не танып
белерг?, ??рбер эшне ?зе эшл?п карарга, к?тм?г?нд? килг?н кайгы-х?ср?тне ?и?еп
чыгарга, г?рл?теп д?нья к?т?рг?, и? м??име, ?зе турында кил?ч?к буыннарда якты
ист?лек калдырырга тырыша. ?г?р фани д?ньядан китк?ч т? сине яхшы с?з бел?н иск?
алсыннар дис??, игелекле н?сел ??м эчт?лекле китап язып калдыр, дип ?йтк?н борынгы
акыл иял?рене? берсе. Безд? ис?, ??ркем ?зене? н?селен ?иде буынга кад?р белерг?
тиеш диг?н ?йтем яши. Шу?а да халкыбыз узган д?вер бел?н элемт?не югалтмаска
тырыша, ?тк?нн?рд?н башка кил?ч?кне? булмавын а?лый ул.

Гульнара Саляева